

Jerzy Zakrzewski

"Studia pelplińskie", Pelplin 1969 : [recenzja]

Collectanea Theologica 41/2, 176-177

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

praktycznych: ks. F. Blachnickiego — *Odnowa katechezy eucharystycznej w świetle instrukcji z 25. V. 1967*, gdzie niewystarczającemu ujęciu tradycyjnemu przeciwstawione jest nowe spojrzenie na tajemnicę Eucharystii, całościowe i dynamiczne, rozkładające akcenty w sposób bardziej właściwy, oraz artykuł ks. Cz. Podleskiego — *Próba realizacji niektórych duszpasterskich wskazań soborowych na terenie parafii św. ap. Piotra i Pawła w Katowicach*.

Notatki wydawnicze przynoszą: *Przegląd artykułów związanych tematycznie z dziejami Kościoła na Śląsku*, w zestawie dokonanym przez ks. F. Maronia oraz wykaz i omówienie *Ważniejszych pozycji wydawniczych 1967 roku dotyczących obszaru diecezji*, w opracowaniu ks. G. Kłapucha.

Ks. Stanisław Świerkosz SJ, Warszawa

Studia pelplińskie, Pelplin 1969, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Chełmińskiej, s. 206.

Polscy czytelnicy otrzymali niedawno nowy periodyk *Studia Pelplińskie* wydany przez Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Chełmińskiej. Fakt ten należy powitać z uznaniem i zadowoleniem tym bardziej, że wydany tom zawiera kontynuację bogatej tradycji naukowej Pelplina. Pierwszy tom powojenny ma głównie za cel zapoznanie czytelnika z tą tradycją i dlatego pierwsza część zeszytu zawiera artykuły, które starają się wyjaśnić i uzasadnić ukazanie się jego. Działalność naukowa bowiem Seminarium Pelplińskiego została przerwana, podobnie jak w większości polskich uczelni, podczas ostatniej wojny. O stratach poniesionych w tym okresie informuje artykuł ks. A. Liedtke. W drugim artykule tenże sam autor przedstawia historię działalności Seminarium Pelplińskiego od początku jego istnienia oraz osób, które nadały jego rozwojowi tak wysoki poziom.

W dziale artykułów można wyróżnić dwie grupy: pierwsza dotyczy historii diecezji pelplińskiej, a druga grupuje rozprawy o różnej problematyce. Do pierwszej części należą oprócz wspomnianego wyżej artykułu ks. Liedtkego, zebrane przez ks. E. Piszczka materiały dotyczące nominacji (ostatecznie niezrealizowanej) na biskupa diecezji gdańskiej ks. Franciszka Sawickiego, znanego na skalę europejską filozofa lat międzywojennych. Ks. K. Dąbrowski na podstawie skrupulatnie zebranych danych pokazuje wielką rolę duchowieństwa katolickiego w obronie polskości i niezależności gospodarczej ludu na Pomorzu w drugiej połowie XIX w. Umieszczone tabele pozwalają dostrzec znaczny udział księży w obronie chłopstwa polskiego przeciw akcji germanizacyjnej przez organizowanie rolniczych spółdzielni.

Artykuł ks. J. Pasierba omawiający tematykę dzieł malarza gdańskiego Hermana Hana rozpoczyna drugi cykl rozpraw. Autor nie ogranicza się do omówienia obrazów Hana znajdujących się w katedrze chełmińskiej, ale w sposób subtelny dostarcza czytelnikowi wskazówek ułatwiających właściwe spojrzenie na dzieło sztuki. Z dwóch artykułów poświęconych zagadnieniom literatury chrześcijańskiej rozprawa ks. T. Borcza omawia modlitewniki polskie z XV i XVI w., natomiast ks. W. Eborowicz przedstawia wyniki swych badań nad anonimowymi komentarzami do *Wyznań* św. Augustyna. Dowiadujemy się, że autorem ich był Thomasinus.

Z problematyki teologicznej wiele cennych uwag dotyczących wzajemnych relacji teologii i środowiska, w którym ona powstaje, znajdujemy w artykule ks. J. Buxakowskiego. Autor przekonywająco dowodzi, że teologia z natury swej musi być czymś żywym, by prawdziwie służyła Ludowi Bożemu. Z rozważań biblijnych na szczególną uwagę zasługuje artykuł ks. E. Zawiszeńskiego analizujący stan społeczny narodu żydowskiego w czasach Izajasza. W odmienną problematykę filozoficzną przenosi rozprawa ks. F. Zna-

nieckiego. Autor zajmuje się antropologią Maxa Schelera podchodząc do przedmiotu w sposób obiektywny i krytyczny.

W osobnym dziale informacji została omówiona przez ks. J. Pasierbą wystawa millenijna diecezji chełmińskiej. Ks. E. Hinz przedstawił cysterską tabulaturę organową z Pelplina, a ks. E. Piszcz przypomniał czytelnikom o setnej rocznicy powstania czasopisma pelplińskiego „Pielgrzym”, które ukazywało się do roku 1939.

Z tego pobieżnego przedstawienia widać jak szeroki wachlarz zagadnień obejmuje pierwszy numer *Studiów Pelplińskich*. W chwili obecnej na naszym terenie ten nowy periodyk będzie dostarczał z pewnością wielu cennych materiałów i artykułów rzetelnie opracowanych, których wymaga posoborowa odnowa Kościoła w naszym kraju. Warto zwrócić także uwagę na estetyczną szatę graficzną, staranne wykonanie, oraz zdjęcia, co bardzo podnosi wartość pisma. Oby podjęte dzieło było kontynuowane zgodnie z powziętymi zamierzeniami i planami!

Ks. Jerzy Zakrzewski SJ, Warszawa

Joseph RATZINGER, *Glaube und Zukunft*, München 1970, Kösel-Verlag, s. 131.

Znany teolog i ekspert soborowy, wybijający się w tej chwili na czoło teologów w krajach języka niemieckiego, publikuje tutaj pięć konferencji wygłoszonych z różnych okazji na falach radiowych, które dotyczą jednego tematu — stosunku wiary do przyszłości. Temat ten zostaje w każdej konferencji naświetlony w różny sposób, zresztą bez usiłowania, aby przeprowadzić jakąś szczególną systematyzację.

W pierwszej pogadance autor rozważa pewne szczególne trudności współczesnego człowieka na drodze do wiary, takie jak powstanie człowieka drogą ewolucji, czas jego istnienia na ziemi, wiarygodność Biblii. Trudności te, których lekceważyć nie można, są wyrazem dzisiejszego pozytywistycznego myślenia uznającego za naukowe jedynie to, co jest wymierzalne i dotykalne. Taka mentalność jednak może uchwycić jedynie strzępy prawdy i co więcej swoją niewystarczalność wyraźnie czuje. W tym świecie wiara okazuje się jako zupełnie inny środek poznania; nie jest ona nauką niższego stopnia, której rola ulega stopniowo zmniejszeniu i kończy się wreszcie, w miarę postępu prawdziwej nauki. Wiara jest oparciem na słowie, zaufaniem Chrystusowi, które naświetla najgłębszy sens życia, czego żadne pozytywne nauki dać nie mogą.

Istotę problemu najgłębiej jednak omawia druga konferencja, która mówi o stosunku wiary do egzystencji ludzkiej. Na przykładzie wiary Abrahama autor wykazuje, że jest ona nowym nakierowaniem tej egzystencji. Jest porzuceniem swojego wygodnego, ustabilizowanego życia i wyjściem na niepewne, w nowy sposób istnienia i to jedynie dzięki oparciu o słowo. Wiara jest porzuceniem teraźniejszości na rzecz przyszłości. Wynika z obietnicy, która w przyszłości ma być zrealizowana. Jest więc nadzieją na wielką przyszłość. Ten istotny element charakteryzuje nie tylko wiarę Abrahama, ale przede wszystkim wiarę w Chrystusa, czyli właściwą wiarę chrześcijańską. Trzecia konferencja wyjaśnia, w jaki sposób przez ukazanie sensu życia i przyszłości wiara przezwycięża kryzys współczesnej filozofii.

Człowiek dzisiejszy nastawiony jest na planowanie, na budowanie przyszłości. Od nauk pozytywnych oczekuje rozwiązania swoich problemów życiowych. Równocześnie jednak te rozwiązania okazują się niewystarczające. Wiara nie rozwiązuje problemów, którym nie daje rady nauka, gdyż Bóg nie jest *Deus ex machina* i nie przychodzi do człowieka, aby interweniować w sposób cudowny, ale po to, aby jako Bóg wcielony przeżyć z nim mękę istnienia. Stąd też wysiłek soboru, aby nadać chrystologiczne znaczenie postępowi tech-